

Cofnodion Cyfarfod Tasglu y Cynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr – 12 Tachwedd 2020

Yn bresennol

Gary Mitchell – Tyfu Fyny/Ffermydd a Gerddi Cymdeithasol

Kathleen Carroll – Llywodraeth Cymru

Tom Holmes – Llywodraeth Cymru

Sam Lloyd-Williams – Llywodraeth Cymru

Alison Heal – Cyngor Sir Ceredigion

Andrew Lucas – CNC

Ant Rogers – Partneriaeth Natur Sir Benfro

Gemma Baron – Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

Clare Dinham – Buglife Cymru

Anna Williams – Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru

Francis Gellatly – Yr Uned Wenyn Genedlaethol

Bleddyn Lake – Cyfeillion y Ddaear

Jon Walker – Prifysgol Abertawe

Veronica Brannovic – Cydlynnydd Partneriaeth Natur Leol, Blaenau Gwent a Thorfaen

Dai Rees – Butterfly Conservation

Bob Griffiths – Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru

James Byrne – Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt

Keith Davies – Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru

Nigel Leaworthy – Cyngor Sir Fynwy

Lynda Christie – Cymdeithas Gwenynwyr Cymru

Natasha de Vere – Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru

Nicola Bradbear – Bees for Development

Sinead Lynch – Ymddiriedolaeth Cadwraeth Cacwn

Terry Howe – Cyfeillion y Ddaear

1. Croeso a chyflwyniadau

Agorodd Kathleen Carroll y cyfarfod trwy groesawu'r aelodau. Gwnaed cyflwyniadau.

2. Nodau Tasglu y Cynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr

Agorodd Kathleen â chyflwyniad a oedd yn myfyrio ar Gylch Gorchwyl y Tasglu, y ddeddfwriaeth a'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur (NRAP) a ddiweddarwyd.

Y pwyntiau trafod allweddol:

- Sut y gall grŵp Tasglu y Cynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr gydweithio tuag at nodau cyflawnadwy?

- Cyn y cyfarfod, roedd Pete Frost, CNC, wedi awgrymu y dylai cyrff cyhoeddus ddilyn arferion da ar eu tiroedd er mwyn cefnogi peillwyr. Arweiniodd hynny at drafodaeth ynghylch sut y gellid cyflawni hynny.
 - Awgrymwyd y dylai bod gan Awdurdodau Lleol Gynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr. Mae Buglife wedi datblygu templed o Gynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr. Gallai'r templed gael ei gynnwys yn rhan o Gynllun Bioamrywiaeth Awdurdodau Lleol (ALLau) neu fod yn ddogfen ar wahân.
 - Mynegwyd pryder gan Alison Heal (CS Ceredigion) y gallai drafftio cynlluniau gael effaith ar gyflawni camau gweithredu oherwydd prinder staff.
 - Byddai crynhoi gwybodaeth am yr hyn sy'n digwydd mewn Awdurdodau Lleol, a ble y mae'n digwydd, ar daenlen neu mewn fformat arall, yn ddefnyddiol.
 - Awgrymwyd y gallai llythyr gan y Gweinidog at y prif weithredwyr fod yn ddefnyddiol o ran annog ALLau i weithredu.
 - Cam Gweithredu: Bod Kathleen Carroll yn cynnal trafodaethau â chyd-weithwyr polisi NRAP ynghylch sut y gallai arferion da sy'n cefnogi peillwyr gael eu hymgorffori mewn ALLau.
 - Cam Gweithredu: Bod Clare Dinham yn rhannu templed â Kathleen Carroll i'w anfon ymlaen at gyd-weithwyr NRAP i gael gweld y dull gorau o'i rannu â'r ALLau.
 - Cam Gweithredu: Bod Kathleen Carroll a chyd-weithwyr polisi NRAP yn trafod system cyflwyno adroddiadau er mwyn casglu gwybodaeth am y camau gweithredu ar gyfer peillwyr a gyflawnir gan ALLau.

3. Y cysyniad bod Cymru'n dod yn Wlad y Peillwyr – Bleddyn Lake a Terry Howe

Syniadau ynghylch y camau nesaf ar gyfer grŵp y tasglu:

- Sut i gydgyssylltu'r hyn sy'n digwydd yng Nghymru trwy'r grŵp hwn.
- Cyflwyno naratif cadarnhaol ymhlith pwysau negyddol cynyddol.
- Gweithio gyda'r holl sefydliadau gwahanol a lefelau llywodraeth sydd â chynlluniau gwahanol, a oes gennym ddarlun gydgysylltiedig o'r hyn sy'n llesol i Beillwyr yng Nghymru yn gyffredinol?
- Sut ddarlun yw hwnnw?
- Pwy fyddai yn y sefyllfa orau i'w roi ar waith?
- Sut y mae camu ymlaen o'n sefyllfa gychwynnol â'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Peillwyr i rannu syniadau a thargedau ar gyfer y rhywogaethau penodol sy'n cael sylw neu yn y gwaith maes o ddydd i ddydd?
- Sut y mae'r holl elfennau hyn yn dod ynghyd i sicrhau bod Cymru yn Wlad sy'n Denu Peillwyr?
- Sut y gallwn ddangos ein bod yn cyflawni ein bwriadau – neu a ydym yn dal ati i ddymuno cyflawni mwy?
- Nodi a dangos ein llwyddiannau.
- A ellir nodi'r meysydd lle mae diffyg cynnydd neu fylchau?

- Sut olwg fyddai ar Gymru sy'n Denu Peillwyr yn y dyfodol a sut y mae cyrraedd yno, ac ati, manteision uchelgeisiau y mae'r cyhoedd yn edrych yn gadarnhaol arnynt, ac ati?
- A oes modd i ni gydweithio i bennu targedau penodol i'n helpu i symud tuag at nod?

Awgrymodd Terry Howe dermau troswaol, gweledigaeth gadarnhaol i annog pobl, o'r awdurdodau i'r cyhoedd, ar hyd a lled Cymru.

Adborth

Mae arnom angen pethau y gallwn eu tynnu ynghyd yn gyflym er mwyn denu sylw a sicrhau bod Cymru yn wlad sy'n denu peillwyr.

Mae'r Cynllun Gweithredu'n disgrifio map ffordd ond mae'r 'wlad sy'n denu peillwyr' yn syniad cadarnhaol sy'n crynhoi'r wybodaeth ac yn rhoi gwedd gadarnhaol ar yr hyn sy'n cael ei wneud yng Nghymru yn gyffredinol.

Mae angen gweledigaeth sy'n seiliedig ar dystiolaeth a pherchnogi'r camau gweithredu sy'n cael eu hyrwyddo.

Awgrymodd Sinead Lynch y gellid gwthio'r cwch i'r dŵr trwy lunio rhestr o bwyntiau bwled, ar wahân i'r ymgynghoriad.

Themâu allweddol i gydweithio arnynt er mwyn sicrhau bod Cymru'n denu peillwyr:

- Gwair ar leiniau ochr ffordd
 - Roedd aelodau o'r grŵp yn cymeradwyo'n fawr gyflwyniad Joel Walley ynghylch system fapio Sir Ddinbych, a draddodwyd yn un o gyfarfodydd blaenorol y Partneriaid Natur Lleol. Recordiwyd y cyflwyniad hwn felly byddai modd ei olygu a'i ddangos yng nghynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru: <https://www.youtube.com/watch?v=nSMpSQ1tP4k&feature=youtu.be>
- Cynlluniau amaethyddol
 - Cam Gweithredu: Bod Kathleen Carroll yn rhannu'r ymgynghoriad sydd ar ddod ynghylch Ffermio cynaliadwy a'n tir, pan gyhoeddir hwnnw. Ffurfir is-grŵp o'r Tasglu i ymateb i'r ymgynghoriad hwn.
- Plaladdwyr
 - Cam Gweithredu: Bod Kathleen Carroll yn rhannu papur James Byrne (Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt) ynghylch Cyfarfod Briffio ar gyfer datblygu Cynllun Gweithredu Cenedlaethol y DU ar Ddefnydd Cynaliadwy o Blaleiddiaid (NAP)
 - Cam Gweithredu: Bod Kathleen Carroll yn rhannu Cynllun Gweithredu Cenedlaethol y DU ar gyfer y Defnydd Cynaliadwy o Blaleiddiaid â'r Tasglu pan gyhoeddir hwnnw ac yn cael gwybod a oes awydd ymhlith aelodau'r Tasglu i ymateb ar y cyd. Os bydd awydd, bydd is-grŵp yn cael ei sefydlu.
- Gweithredu cymunedol
- Gwyddoniaeth Dinasyddion: yn enwedig sut y mae cynyddu ymgysylltiad â Chynlluniau Monitro Peillwyr.

- Addysg (Cynhyrchu bwyd organig, pynciau, gwybodaeth ysgolion – cynaliadwyedd)

Cam Gweithredu i Bawb: Er mwyn helpu i rannu syniadau oddi mewn i'r Tasglu a wnaiff pobl anfon yr wybodaeth y maent am roi cyhoeddusrwydd iddi i'r cyfeiriad NatureConservation@gov.wales erbyn canol pob mis. Bydd Kathleen Carrol wedyn yn crynhoi'r wybodaeth ac yn ei rhannu â'r Tasglu.

Sesiwn y prynhawn

4. Creu ysgolion sy'n denu bywyd gwyllt a gwenyn yng Ngogledd Cymru – Anna Williams (Gweler y cyflwyniad)

Mae gweithio gydag ysgolion yn caniatáu i'r Ymddiriedolaeth ymgysylltu â chymunedau, codi ymwybyddiaeth a helpu pobl i werthfawrogi natur. Buont yn gweithio gyda nifer helaeth o ysgolion, gan roi cyfle i'r disgyblion gysylltu â'u hamgylchedd, cynnal arolygon gwyddonol a datblygu sgiliau bywyd. Mae eu gwaith yn gwella golwg yr ysgolion, yn rhoi ymdeimlad o berchnogaeth i'r disgyblion a rhywbeth i ymfalchïo ynddo. Trwy eu diwrnodau hyfforddiant, mae athrawon yn cael yr hyder i sefydlu gerddi bywyd gwyllt, yn dod i werthfawrogi bywyd gwyllt a charu natur ac yn gallu rhannu'r teimladau hyn â'r disgyblion.

Cydnabu Anna fod meithrin cysylltiadau ag ysgolion yn gallu bod yn anodd. Mae'n bosibl na fydd y neges e-bost a anfonir i'r ysgol yn cyrraedd y sawl a allai fod â diddordeb mewn hyrwyddo prosiect. Darganfu fod gwneud galwad ffôn yn dilyn y neges e-bost yn fodd i wneud cysylltiadau. Fel arall, mae cael dolen gyswllt bendant yn y gymuned yn gallu bod yn ddefnyddiol iawn.

Gweithio trwy Covid-19 – Mark Cleaver

Ar ddechrau'r cyfyngiadau symud yn y gwanwyn, o ganlyniad i'r ansicrwydd ynghylch a oedd torri gwair yn wasanaeth hanfodol neu beidio, a'r ffaith fod staff yn cael eu defnyddio i gyflawni gwasanaethau eraill, yr oedd darnau sylweddol o laswelltir heb eu torri. Bu Cyngor Sir Fynwy yn cyfathrebu â'r cyhoedd ynghylch y rhesymau dros adael ardaloedd heb eu torri. Pwysleisiwyd y rhaglen 'Nid yw Natur yn Daclus' gan greu mwy o ddolydd a chadw ardaloedd ar gyfer hamdden cymdeithasol. Defnyddiwyd y cyfryngau cymdeithasol i rannu negeseuon a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i bawb am y camau a gymerwyd.

Daeth Covid-19 yn gyfle i newid arferion rheoli a thynnu sylw'r cyhoedd at y gwaith y buwyd yn ceisio'i gyflawni.

5. Diweddariadau, Unrhyw Fater Arall a dyddiad y cyfarfod nesaf

Kathleen Carroll

- [Cynllun Gwenyn Iach 2030](#): Diolchodd Kathleen i'r Tasglu am ystyried y fersiwn ddrafft o'r Cynllun Gwenyn Iach a anfonwyd atynt ar gyfer eu sylwadau ym mis Gorffennaf. Mae Cynllun Gwenyn Iach 2030 wedi'i gyhoeddi bellach.
- [Gwefan Caru Gwenyn](#): Mae gan Caru Gwenyn ei dudalen we ei hun ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru a fydd yn hwyluso dangos y ffordd i bobl at wybodaeth. Mae'r dudalen we newydd yn cynnwys nifer o astudiaethau achos. Ar ddechrau'r flwyddyn, cawsom nifer o geisiadau Caru Gwenyn ac roedd momentwm y tu ôl i'r cynllun yn ôl pob golwg. Fodd bynnag, dim ond un cais a ddaeth i law ers dechrau pandemig Covid-19.
- [Helo Blod](#): Er gwybodaeth, gall Helo Blod gyfieithu hyd at 500 o eiriau i'r Gymraeg, bob mis, am ddim. Bydd y cyfieithiad yn cael ei ddychwelyd cyn pen pedwar diwrnod gwaith, neu un diwrnod gwaith os yw'n bum gair neu lai.

Gary Mitchell

Bu'n rhaid i Gary adael yn gynnar felly atgoffwyd pawb gan Kathleen fod Gary wedi darparu diweddariad a ddisbarthwyd cyn y cyfarfod.

Frank Gellatly

Amlinellodd Frank fod pedwar deiliant yng Nghynllun Gwenyn Iach 2030:

1. Mesurau bioddiogelwch effeithiol a safonau hwsmona da, er mwyn cadw'r perygl o blâu a chlefydau mor fach â phosibl a thrwy hynny, wneud poblogaethau gwenyn mêl yn fwy cynaliadwy
2. Sgiliau a gallu/chapasiti cynhyrchu gwell ymhlith gwenynwyr a ffermwyr gwenyn
3. Gwyddoniaeth a thystiolaeth gadarn yn sylfaen ar gyfer gweithredu i gynnal iechyd gwenyn
4. Mwy o gyfleoedd i gyfnewid gwybodaeth a chydweithio ar iechyd gwenyn mêl ac anghenion pryfed peillio eraill

Rhannodd Frank ddiweddariad hefyd ynghylch cacwn Asia. Cafwyd hyd i nyth cacwn Asia yn Hampshire, Lloegr a gafodd ei ddinistrio yn dilyn hynny. Nid oes enghreifftiau wedi'u cadarnhau o weld cacwn Asia yng Nghymru. Cafwyd hyd i lai o nythod cacwn Asia ar ynys Jersey eleni. Efallai bod llai o bobl yn teithio o Ffrainc wedi golygu bod llai o gyfleoedd i freninesau cacwn Asia ddod draw yn eu sgil.

Dyddiad y cyfarfod nesaf

Bydd Kathleen yn cael hyd i ddyddiad ar gyfer y cyfarfod nesaf ym Mawrth 2021